

EUROOPA KOHTU OTSUS (kuues koda)

1. juuli 1993*

Võrdne kohtlemine – Teenuste osutamise vabadus – Testamenditäitja

Kohtuasjas C-20/92,

mille esemeks on Euroopa Kohtule EMÜ asutamislepingu artikli 177 alusel Landgericht Hamburgi esitatud taotlus, millega soovitakse nimetatud kohtus pooleli olevas vaidluses järgmiste poolte vahel:

Anthony Hubbard

ja

Peter Hamburger

eelotsust EMÜ asutamislepingu artiklite 7 ja 59 tõlgendamise kohta,

EUROOPA KOHUS (kuues koda)

koosseisus: koja esimees C. N. Kakouris, kohtunikud G. F. Mancini, F. A. Schockweiler, M. Diez de Velasco ja P. J. G. Kapteyn,

kohtujurist: M. Darmon,

kohtusekretär: kohtusekretäri asetäitja H. von Holstein,

arvestades kirjalikke märkusi, mille esitasid: Euroopa Ühenduste Komisjon, esindajad: peaõigusnõunik H. Étienne ja õigusnõunik E. Lasnet,

arvestades ettekandja-kohtuniku ettekannet,

kuulanud 10. märtsi 1993. aasta kohtuistungil ära kohtujuristi arvamuse,

on teinud järgmise

otsuse

1. 11. detsembri 1991. aasta määrusega, mis saabus Euroopa Kohtusse 24. jaanuaril 1992, esitas Landgericht Hamburg (piirkondlik kohus) Euroopa Kohtule EMÜ asutamislepingu

---

* Kohtumenetluse keel: saksa.

artikli 177 alusel mitu eelotsuse küsimust asutamislepingu artikli 7 esimese lõigu ja artikli 59 kohta.

2. Need küsimused kerkisid esile hr Hubbardi poolt hr Hamburgeri vastu algatatud menetluses, milles ta taotleb määrust, millega antakse tema valdusse testaatori pärandisse kuuluv vara.

3. Inglise *solicitor* Hubbard, kes tegutseb Inglise õiguse alusel testamenditajana, taotles Landgericht Hamburgis määrust, mis annab talle õiguse Saksamaa Liitvabariigis asuvale testaatori pärandisse kuuluvale varale. Seejärel nõudis kostja hr Hamburger vastavalt Zivilprozeßordnung'i (tsiviilkohtumenetluse seadustik) artikli 110 lõike 1 esimesele lausele kulude tasumise tagatist.

4. Selle sätte kohaselt peavad välisriigi kodanikud, kes esinevad Saksa kohtus algatatud menetluses hagejana, kostja taotluse korral esitama kulude ja advokaaditasude tasumise tagatise. Artikli 110 lõike 2 punktis 1 on siiski ette nähtud, et see kohustus ei kehti, kui hageja on sellise riigi kodanik, kes ei nõua Saksamaa kodanikelt sellise tagatise esitamist.

5. Saksa-Briti 20. märtsi 1928. aasta kohtumenetluse läbiviimist käsitleva konventsiooni, mis jõustati uuesti alates 1. jaanuarist 1953 (Bundesgesetzblatt 1953, II, lk 116), artiklis 14 on ette nähtud, et konventsiooni ühe osalisriigi kodanikud vabastatakse konventsiooni teise osalisriigi territooriumidel kulude tasumise tagatise esitamise kohustusest ainult juhul, kui nad elavad seal. Lisaks on 13. detsembril 1955 Pariisis allkirjastatud asutamist käsitleva Euroopa konventsiooniga (Bundesgesetzblatt 1959, II, lk 998) vabastatud kõigi kulude tasumise tagatise esitamise nõudest kõik konventsiooni osalisriikide kodanikud ja selle ainus tingimus on see, et nende alaline või tavaline elukoht on mõnes konventsiooni osalisriigis. See eeskiri ei kehti siiski nende riikide kodanike suhtes, kes on teinud reservatsiooni konventsiooni artikli 27 alusel, nagu Ühendkuningriik.

6. Selle reservatsiooni tulemusel ei saa hr Hubbardi suhtes kohaldada Pariisi konventsiooniga kehtestatud erandit. Et ta ei ela Saksamaal, ei saa ta ka tugineda kahepoolsele Saksa-Briti konventsioonile.

7. Et Landgericht Hamburg asus seisukohale, et vaidluse tulemus sõltub ühenduse õiguse tõlgendamisest, esitas ta Euroopa Kohtule järgmised eelotsuse küsimused:

„1. Kui Briti *solicitor* tegutseb Saksamaal Inglise õiguse alusel testamenditajana ja on Saksa kohtus algatanud oma nimel menetluse lahkunu vara üleandmiseks, siis kas ühenduse õiguse alusel rikutakse tema õigusi, eelkõige teenuste osutamise vabadust, kui Saksa kohus nõuab vastavalt Saksa tsiviilkohtumenetluse seadustiku artikli 110 lõike 1 esimesele lausele ja kostja taotlusel, et esitataks menetluskulude tasumise tagatis, ning kui selle seaduslik tagajärg on see, et kostja ei pea ilmuma kohtusse enne, kui tagatis on esitatud?

2. Kas EMÜ asutamislepingu kohaldamist mõjutab eelkõige asjaolu, et Saksa kohtute ja selliste Briti hagejate, kellel ei ole Saksamaa Liitvabariigis elukohta ega kinnisvara, vahelistes suhetes on menetluskulude tasumise tagatist käsitlevad eeskirjad kehtestatud ühelt poolt Saksa-Briti 20. märtsi 1928. aasta kohtumenetluse läbiviimist käsitleva

konventsiooni (Reichsgesetzblatt II, lk 623), mis jõustati uuesti alates 1. jaanuarist 1953 (Bundesgesetzblatt II, lk 116), artikliga 14 ja teiselt poolt 13. detsembril 1955 Pariisis allkirjastatud asutamist käsitleva Euroopa konventsiooni (Bundesgesetzblatt 1959 II, lk 998) artikliga 9?

3. Kas esimeses küsimuses osutatud faktilise olukorraga kaasneb EMÜ asutamislepingu artikli 7 esimese lõigu rikkumine?

4. Kas sellega, et hageja nõuet võib tema taotluse alusel materiaalõiguse mõttes liigitada ka pärimisõiguse valdkonda, võib kaasneda selline EMÜ asutamislepingu või teiste ühenduse õigusaktide sätete kohaldamisala piiramine, millel võib olla tähtsus kõnealuse menetluse jaoks?”

8. Põhikohtuasja asjaoludest täielikuma ülevaate saamiseks viidatakse ettekandja-kohtuniku ettekandele, asjakohastele õigusaktidele, põhikohtuasja asjaoludele, menetlusele ning kohtule esitatud kirjalikele märkustele, mida nimetatakse või arutatakse edaspidi vaid Euroopa Kohtu põhjenduste esitamiseks vajalikul määral.

Esimene ja kolmas küsimus

9. Esimese ja kolmanda küsimusega soovib liikmesriigi kohus põhimõtteliselt teha kindlaks, kas asutamislepingu artikli 7 esimese lõigu ning artiklitega 59 ja 60 on vastuolus, kui liikmesriik nõuab kulude tasumise tagatise esitamist teises liikmesriigis asutatud kutseala esindajalt, kes algatab mõnes tema riigi kohtus menetluse, tehes seda üksnes sellel kaalutlusel, et tegemist on teise liikmesriigi kodanikuga.

10. Sissejuhatuseks tuleks märkida, et kooskõlas asutamislepingu artikliga 7 on diskrimineerimine keelatud „käesoleva lepingu reguleerimisalas” ja „piiramata selle mis tahes erisätete kohaldamist”. Viimane artikli 7 fraas viitab eelkõige teistele asutamislepingu sätetele, millega rakendatakse üldpõhimõtet, mida selle artikliga nähakse ette konkreetsetes olukordades. See hõlmab muu hulgas teenuste osutamise vabadusega seotud sätteid (vt otsust kohtuasjas C-186/87: Cowan v. Trésor public, EKL 1989, lk 195).

11. Liikmesriigi kohtu küsimusele vastamiseks tuleb seetõttu teha kõigepealt kindlaks, kas sellised tegevused nagu põhikohtuasjas käsitletavat – kus teenuste osutaja ja saaja on asutatud ühes liikmesriigis, kuid teenuse osutamine toimub teises liikmesriigis – kuuluvad asutamislepingu artiklite 59 ja 60 kohaldamisalasse.

12. Seoses sellega tuleb märkida, et nn reisijuhtide kohtuasjade puhul (otsus kohtuasjas C-154/89: komisjon v. Prantsusmaa, EKL 1991, lk I-659, punkt 10; kohtuasjas C-180/89: komisjon v. Itaalia, EKL 1991, lk I-709, punkt 9; ja kohtuasjas C-198/89: komisjon v. Kreeka, EKL 1991, lk I-727, punkt 10) on Euroopa Kohus sedastanud, et artikli 59 sätteid tuleb kohaldada kõigil juhtudel, kui teenust osutav isik pakub neid teenuseid muus liikmesriigis kui asutamisjärgses liikmesriigis, sõltumata nende teenuste saajate asutamisjärgsest riigist.

13. Kui sellist teenust osutab mõne kutseala esindaja ja seetõttu osutatakse seda tavaliselt tasu eest, nagu asutamislepingu artikliga 60 ette on nähtud, kehtib artiklis 59 kehtestatud võrdse kohtlemise põhimõte.

14. Järgmisena tuleb sedastada, et asjaolu korral, kui liikmesriik nõuab teise liikmesriigi kodanikult, kes testamenditajana tegutsedes on algatanud menetluse mõnes esimesena nimetatud liikmesriigi kohtus, kulude tasumise tagatist, samas kui liikmesriigi oma kodanike suhtes sellist nõuet ei ole, on tegemist artiklitega 59 ja 60 vastuolus oleva diskrimineerimisega kodakondsuse alusel.

15. Vastus liikmesriigi kohtu esimesele ja kolmandale küsimusele peab seega olema selline, et artikleid 59 ja 60 tuleb tõlgendada nii, et need keelavad liikmesriigil nõuda kulude tasumise tagatise esitamist teises liikmesriigis asutatud kutseala esindajalt, kes alustab menetlust mõnes esimesena nimetatud liikmesriigi kohtus, üksnes sellel kaalutlusel, et isik on teise liikmesriigi kodanik.

Teine küsimus

16. Teise küsimusega soovib liikmesriigi kohus kindlaks teha, kas sellel, et on olemas vastastikkuse põhimõttele tuginevad rahvusvahelised kokkulepped, millega nähakse teatud juhtudel ette erand kulude tasumise tagatise esitamise nõudest, võib olla mõju asutamislepingu kohaldamise seisukohast.

17. Piisab, kui sellele küsimusele vastata, et vastavalt Euroopa Kohtu väljakujunenud kohtupraktikale ei tohi ühenduse õiguses kehtestatud võrdse kohtlemise õigust muuta sõltuvaks liikmesriikide vastastikkuste kokkulepete olemasolust (vt otsust kohtuasjas 1/72: Frilli v. Belgia riik, EKL 1972, lk 457; ja kohtuasjas 186/87: Cowan v. Trésor public, EKL 1989, lk 195).

Neljas küsimus

18. Viimase küsimusega tahab liikmesriigi kohus põhimõtteliselt teada saada, kas asjaolu, et kõnealune küsimus kuulub pärimisõiguse valdkonda, õigustab asutamislepingu mittekohaldamist.

19. Sellega seoses tuleb märkida, et nagu Euroopa Kohus on sedastanud oma otsuses kohtuasjas 82/71: Pubblico Ministero Italiano v. SAIL (EKL 1972, lk 119, punkt 5), ei saa ühenduse õiguse toime erineda riikliku õiguse eri harude lõikes, mida ta võib mõjutada. Käesoleval juhul ei ole liikmesriigi õigus, mida ühenduse õigus mõjutab, seotud menetlusala küsimusega, vaid liikmesriigi menetlusõigusega.

20. Vastus sellele küsimusele peab seega olema selline, et asjaolu, et liikmesriigi kohtus menetletav asi kuulub pärimisõiguse valdkonda, ei õigusta ühenduse õigusaktidega kehtestatud teenuste osutamise vabadust käsitleva õiguse mittekohaldamist kutseala esindaja puhul, kes on selle asja jaoks määratud.

Kohtukulud

21. Euroopa Kohtule märkusi esitanud Euroopa Ühenduste Komisjoni kohtukulusid ei hüvitata. Et põhikohtuasja poolte jaoks on käesolev menetlus liikmesriigi kohtus pooleli oleva vaidluse üks staadium, otsustab kohtukulude jaotuse liikmesriigi kohus.

Esitatud põhjendustest lähtudes

EUROOPA KOHUS (kuues koda),

vastates Landgericht Hamburgi 11. detsembri 1991. aasta määrusega esitatud küsimusele, otsustab:

1. EMÜ asutamislepingu artikleid 59 ja 60 tuleb tõlgendada nii, et need keelavad liikmesriigil nõuda kulude tasumise tagatise esitamist teises liikmesriigis asutatud kutseala esindajalt, kes alustab menetlust mõnes esimesena nimetatud liikmesriigi kohtus, üksnes sellel kaalutlusel, et isik on teise liikmesriigi kodanik.

2. Ühenduse õiguses kehtestatud võrdse kohtlemise õigust ei tohi muuta sõltuvaks liikmesriikide vastastikuste kokkulepete olemasolust.

3. Asjaolu, et liikmesriigi kohtus menetletav asi kuulub pärimisõiguse valdkonda, ei õigusta ühenduse õigusaktidega kehtestatud teenuste osutamise vabadust käsitleva õiguse mittekohaldamist kutseala esindaja puhul, kes on selle asja jaoks määratud.

Kakouris

Mancini

Schockweiler

Diez de Velasco

Kapteyn

Kuulutatud avalikul kohtuistungil 1. juulil 1993 Luxembourgis.

Kohtusekretär

President

J.-G. Giraud

C. N. Kakouris